

ΘΕΜΑΤΑ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ
ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ
2000-2011

Πανελλήνιες Εξετάσεις 2000

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ: Πλάτωνος Πολιτεία 360 Α-Δ

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ: Ίσοκράτους Νικοκλής, 27-28

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Α. Από το κείμενο που σας δίνεται να μεταφράσετε στο τετράδιό σας το απόσπασμα: «Εἰ οὖν δύο τοιούτω δακτυλίω γενοίσθην,....ἔσσεσθαι ἀδικεῖν».
Μονάδες 10

Β. Να γράψετε στο τετράδιό σας τις απαντήσεις των παρακάτω ερωτήσεων:

1. *ισόθεον*: Να εξηγήσετε πώς χρησιμοποιείται η λέξη αυτή στο κείμενο και ποια αντίληψη του αρχαίου κόσμου για το θείο εκφράζει.
Μονάδες 15

2. Με βάση τον μύθο του Γύγη ο Γλαύκων καταλήγει στο συμπέρασμα ότι «οὐδείς ἐκὼν δίκαιος ἀλλ' ἀναγκαζόμενος». Σε ποιο σωκρατικό δόγμα αντιτίθεται η άποψη αυτή και με ποια επιχειρήματα υποστηρίζεται στη συνέχεια του κειμένου (*ὡς οὐκ ἀγαθοῦ ἰδία ὄντος,....διὰ τὸν τοῦ ἀδικεῖσθαι φόβον*);
Μονάδες 15

3. Ποιες είναι οι τέσσερις θεμελιώδεις αρετές, κατά τον Πλάτωνα, και πώς ενσαρκώνονται στην ιδεώδη πολιτεία του;
Μονάδες 10

4. Να γράψετε ένα συνώνυμο της αρχαίας ελληνικής για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: *βούλομαι, φημί, οἶομαι, φόβος, δρῶ*.
Μονάδες 10

Γ. Αδίδακτο κείμενο: Ίσοκράτους Νικοκλής 27-28

Γ1. Να μεταφράσετε στο τετράδιό σας το παρακάτω κείμενο.

περὶ μὲν οὖν τῶν πολιτειῶν, ὅσον ἀλλήλων διαφέρουσιν, ἅπαντα μὲν οὐθ' εὐρεῖν οὐτ' εἰπεῖν δυνατόν ἐστιν· οὐ μὴν ἀλλὰ πρὸς γε τὸ παρὸν ἀποχρώντως καὶ νῦν εἰρηται περὶ αὐτῶν. ὡς δὲ προσηκόντως τὴν ἀρχὴν ἡμεῖς ἔχομεν, πολὺ τούτου συντομώτερος καὶ μᾶλλον ὁμολογούμενος ὁ λόγος ἐστίν. τίς γὰρ οὐκ οἶδεν ὅτι Τεϋκρὸς μὲν ὁ τοῦ γένους ἡμῶν ἀρχηγός, παραλαβὼν τοὺς τῶν ἄλλων πολιτῶν προγόνους, πλεύσας δεῦρο καὶ τὴν πόλιν αὐτοῖς ἔκτισε καὶ τὴν χώραν κατένειμεν, ὁ δὲ πατὴρ Εὐαγόρας ἀπολεσάντων ἑτέρων τὴν ἀρχὴν πάλιν ἀνέλαβεν, ὑποστάς τοὺς μεγίστους κινδύνους, καὶ τοσοῦτον μετέστησεν ὥστε μηκέτι Φοίνικας Σαλαμινίων τυραννεῖν, ἀλλ' ὦνπερ ἦν τὴν ἀρχὴν, τούτους καὶ νῦν ἔχειν τὴν βασιλείαν;

Μονάδες 20

2α) Να γράψετε το θηλυκό γένος των παρακάτω μετοχών στον αριθμό και την πτώση που βρίσκονται:
ὁμολογούμενος, πλεύσας, ἀπολεσάντων, ὑποστάς.

Μονάδες 4

2β) Να μεταφέρετε τα παρακάτω ρήματα στον αντίστοιχο τύπο της οριστικής ενεστώτα και μέλλοντα: *κατένειμεν, ἀνέλαβεν, μετέσχημεν*.

Μονάδες 6

3. Να χαρακτηρισθούν συντακτικώς οι υπογραμμισμένες λέξεις στο απόσπασμα που ακολουθεί:

«...ὁ δὲ πατὴρ Εὐαγόρας ἀπολεσάντων ἑτέρων τὴν ἀρχὴν πάλιν ἀνέλαβεν, ὑποστάς τοὺς μεγίστους κινδύνους, καὶ τοσοῦτον μετέστησεν ὥστε μηκέτι Φοίνικας Σαλαμινίων τυραννεῖν, ἀλλ' ὦνπερ ἦν τὴν ἀρχὴν, τούτους καὶ νῦν ἔχειν τὴν βασιλείαν».

Μονάδες 10

Επαναληπτικές Εξετάσεις 2000

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ: Θουκυδίδου *Ἱστοριῶν* Β' 37

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ: *Ἀνδοκίδου Περὶ τῆς πρὸς Λακεδαιμονίους εἰρήνης, 13-14*

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A. Από το κείμενο που σας δίνεται να μεταφράσετε στο τετράδιό σας το τμήμα «**Χρῶμεθα γὰρ πολιτεία ... κεκώλυται**». Μονάδες 10

B. Να γράψετε στο τετράδιό σας τις απαντήσεις των παρακάτω ερωτήσεων:

B.1. «**μέτεστι δὲ κατὰ μὲν τοὺς νόμους... κεκώλυται**». Ποιες βασικές αρχές της αθηναϊκής δημοκρατίας παρουσιάζονται στο τμήμα αυτό, πώς ορίζονται από τον Θουκυδίδη και πώς συνδυάζονται μεταξύ τους στο πλαίσιο της λειτουργίας του δημοκρατικού πολιτεύματος; Μονάδες 15

B.2. «**ἐλευθέρως ... προστιθέμενοι**». Ποια στοιχεία από την περιγραφή αυτή της **ελευθερίας** σας φαίνεται ότι εξιδανικεύουν την αθηναϊκή δημοκρατία και ποια την παρουσιάζουν ρεαλιστικά; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας. Μονάδες 15

B.3. Ποια ήταν η δομή ενός συνηθισμένου επιταφίου λόγου στην αρχαία Αθήνα, και σε τι διαφέρει ως προς αυτήν ο Επιτάφιος του Περικλή; Μονάδες 10

B.4. Να γράψετε τα ρήματα της αρχαίας ελληνικής από τα οποία παράγονται οι παρακάτω λέξεις: **ἀξιώσις, νόμος, ἀκρόασις, ἐπιτήδευμα, ὄψις**. Μονάδες 10

Γ1. Να μεταφράσετε στο τετράδιό σας το παρακάτω κείμενο.

σκεψώμεθα οὖν πρῶτον, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, διὰ τί καὶ πολεμήσωμεν. Οἶμαι γὰρ ἂν πάντας ἀνθρώπους ὁμολογήσαι διὰ τὰδε δεῖν πολεμεῖν, ἢ ἀδικουμένους ἢ βοηθοῦντας ἡδικημένοις. Ἡμεῖς τοίνυν αὐτοὶ τε ἡδικούμεθα, Βοιωτοῖς τε ἀδικουμένοις ἐβοηθοῦμεν. Εἰ τοίνυν ἡμῖν τέ ἐστι τοῦτο παρὰ Λακεδαιμονίων, τὸ μηκέτι ἀδικεῖσθαι, Βοιωτοῖς τε δέδοκται ποιεῖσθαι τὴν εἰρήνην ἀφείσιν Ὀρχομενὸν αὐτόνομον, τίνος ἔνεκα πολεμήσωμεν; ἴνα ἡ πόλις ἡμῶν ἐλευθέρα ᾗ; ἀλλὰ τοῦτό γε αὐτὴ ὑπάρχει. Ἄλλ' ὅπως ἡμῖν τεῖχη γένηται; ἐστὶ καὶ ταῦτα ἐκ τῆς εἰρήνης.

Μονάδες 20

Γ.2.α. **τάδε, τίνος, ἡμῶν, αὐτῆ**. Να αναγνωρίσετε το είδος καθεμιάς από τις παραπάνω αντωνυμίες και να γράψετε τον αντίστοιχο τύπο της στον άλλο αριθμό. (ενικ. ή πληθυντικ. Ανάλογα). Μονάδες 4

Γ.2.β. **σκεψώμεθα, ὁμολογήσαι, ἀδικουμένους, ἀφείσιν, γένηται**. Να γράψετε το β' ενικό πρόσωπο της προστακτικής στο χρόνο και τη φωνή που βρίσκεται ο καθένας από τους παραπάνω τύπους. Μονάδες 6

Γ.3.α. «**Εἰ τοίνυν ἡμῖν... ἐκ τῆς εἰρήνης**». Να γράψετε τους προσδιορισμούς του σκοπού που υπάρχουν στο τμήμα αυτό. Μονάδες 6

Γ.3.β. «**Εἰ τοίνυν ἡμῖν τέ ἐστι τοῦτο παρὰ Λακεδαιμονίων, τίνος ἔνεκα πολεμήσωμεν**».

Τι δηλώνει αυτός ο υποθετικός λόγος;

Μονάδες 2

Να τον μετατρέψετε έτσι, ώστε να δηλώνει το προσδοκώμενο.

Μονάδες 2

Πανελλήνιες Εξετάσεις 2001

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ: Ἀριστοτέλους *Ἠθικά Νικομάχεια* Β6, 4-10

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ: Ξενοφώντος *Ἑλληνικά Α'* (γ') 8-10

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A. Από το κείμενο που σας δίνεται να μεταφράσετε στο τετράδιό σας το απόσπασμα: «**Οὕτω δὴ πᾶς ἐπιστήμων...καὶ ἔλλειψις καὶ τὸ μέσον**». Μονάδες 10

B. Να γράψετε στο τετράδιό σας τις απαντήσεις των παρακάτω ερωτήσεων:

1. «*Ἐν παντὶ δὴ συνεχεῖ...ὄν τὸ τοῦ πράγματος ἀλλὰ τὸ πρὸς ἡμᾶς*»: Με ποια κριτήρια είναι δυνατός, κατά το χωρίο αυτό, ο καθορισμός του «μέσου» και ποια είναι τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της μεσότητας, ανάλογα με το κριτήριο καθορισμού της; Μονάδες 15
2. *Τέχνη-ἀρετὴ-φύσις*: Ποιο κοινό χαρακτηριστικό γνώρισμα διακρίνει ο Αριστοτέλης στις τρεις αυτές έννοιες, σε ποια από τις τρεις δίνει το προβάδισμα και γιατί, κατά τη γνώμη σας, της δίνει το προβάδισμα αυτό; Μονάδες 15
3. Ποια φιλοσοφική και συγγραφική δραστηριότητα ανέπτυξε ο Αριστοτέλης κατά την περίοδο στην οποία ανήκουν τα «*Ἠθικά Νικομάχεια*»; Μονάδες 10
4. Να σχηματίσετε ένα ομόρριζο ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο) της αρχαίας ελληνικής για καθέναν από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους, χρησιμοποιώντας την παραγωγική κατάληξη που σας δίνεται: *λαβείν:-μα, ἄγουσα:-ή, εἰώθασιν:-ος, ἔχουσιν:-σις, φθειρούσης:-ά*. Μονάδες 10

Γ1. Να μεταφράσετε στο τετράδιό σας το παρακάτω κείμενο.

Ἐκ τούτου δὲ Ἀλκιβιάδης μὲν ᾤχετο εἰς τὸν Ἑλλησποντον καὶ εἰς Χερρόνησον χρήματα πράξων· οἱ δὲ λοιποὶ στρατηγοὶ συνεχώρησαν πρὸς Φαρνάβαζον ὑπὲρ Καλχηδόνος εἴκοσι τάλαντα δοῦναι Ἀθηναίοις Φαρνάβαζον καὶ ὡς βασιλέα πρέσβεις Ἀθηναίων ἀναγαγεῖν, καὶ ὄρκους ἔδωσαν καὶ ἔλαβον παρὰ Φαρναβάζου ὑποτελεῖν τὸν φόρον Καλχηδονίους Ἀθηναίους ὅσονπερ εἰώθεσαν καὶ τὰ ὀφειλόμενα χρήματα ἀποδοῦναι, Ἀθηναίους δὲ μὴ πολεμεῖν Καλχηδονίους, ἕως ἂν οἱ παρὰ βασιλέως πρέσβεις ἔλθωσιν. Ἀλκιβιάδης δὲ τοῖς ὄρκους οὐκ ἐτύγχανε παρῶν, ἀλλὰ περὶ Σηλυμβρίαν ἦν. Μονάδες 20

Γ2α) *συνεχώρησαν, ἀποδοῦναι*: Να κλίνετε την προστακτική των ρηματικών αυτών τύπων στο χρόνο και τη φωνή που βρίσκονται. Μονάδες 5

Γ2β) *ἔλαβον*: Να κλίνετε στον ενικό αριθμό το αρσενικό γένος της μετοχής του ενεργητικού παρακειμένου. Μονάδες 5

Γ3α) Να χαρακτηρίσετε συντακτικώς τις μετοχές: *πράξων, παρών*. Μονάδες 5

Γ3β) Να γράψετε την υπόθεση και την απόδοση του υποθετικού λόγου που λανθάνει στο κείμενο και να τον χαρακτηρίσετε. Μονάδες 5

Πανελλήνιες Εξετάσεις 2002

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ: Πλάτωνος *Πρωταγόρας* 323 A - E

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ: Δημοσθένους *Κατὰ Μειδίον* 169 - 170

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- A.** Από το κείμενο που σας δίνεται να μεταφράσετε στο τετράδιό σας το απόσπασμα: «*Ἐν γὰρ ταῖς ἄλλαις ἀρεταῖς ... ταῦτα λέγω*». Μονάδες 10
- B.** *Να γράψετε στο τετράδιό σας τις απαντήσεις των παρακάτω ερωτήσεων:*
- B1.** «*Ἐν γὰρ ταῖς ἄλλαις ἀρεταῖς... ἢ μὴ εἶναι ἐν ἀνθρώποις*»: Να εκθέσετε το επιχείρημα που χρησιμοποιεί στην παράγραφο αυτή ο Πρωταγόρας, για να αποδείξει το "διδακτόν" της αρετής, και να το αξιολογήσετε. Μονάδες 10
- B2.** «*Ὅσα γὰρ ἡγούνται ἀλλήλους κακά...τὸ ἐναντίον τῆς πολιτικῆς ἀρετῆς*»: Σύμφωνα με τον Πρωταγόρα, οι άνθρωποι έχουν ελαττώματα που προέρχονται από τη φύση ή τυχαίους παράγοντες. Έχουν όμως και ελαττώματα που οφείλονται στην έλλειψη αγωγής. Πώς αντιμετωπίζεται στην εποχή του σοφιστή καθεμιά από τις κατηγορίες αυτές των ανθρωπίνων ελαττωμάτων στο πλαίσιο της κοινωνικής συμβίωσης και γιατί; Μονάδες 10

- B3.** «...ἐπὶ τούτοις που οἶ τε θυμοὶ γίνονται καὶ αἱ κολάσεις»: Κατὰ τον Πρωταγόρα, οι τιμωρίες (κολάσεις) επιβάλλονται στους ανθρώπους, όταν δε διαθέτουν την πολιτική αρετή. Σε ποιους και για ποιο λόγο επιβάλλονται κυρώσεις από την πόλη, σύμφωνα με τα στοιχεία του μεταφρασμένου κειμένου που ακολουθεί; [Πλατ. Πρωταγόρας (326 D-E)]. Μονάδες 10
- B4.** Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο και τη λειτουργία του μύθου ως μεθόδου ανάπτυξης απόψεων του Πρωταγόρα και του Πλάτωνα. Μονάδες 10
- B5.** Να γράψετε δύο ομόρριζες λέξεις της νέας ελληνικής γλώσσας, απλές ή σύνθετες, για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:
καταγελῶσιν, εἰδῶσιν, μετέχειν, προσποιούμενον, ἀποδείξει. Μονάδες 10

Γ1. Να μεταφράσετε στο τετράδιό σας το παρακάτω κείμενο.

ἐγὼ γὰρ οἶδ' ὅτι πολλοὶ πολλὰ κἀγάθ' ὑμᾶς εἰσιν εἰργασμένοι, οὐ κατὰ τὰς Μειδίου λητουργίας, οἱ μὲν ναυμαχίας νενικηκότες, οἱ δὲ πόλεις εἰληφότες, οἱ δὲ πολλὰ καὶ καλὰ ὑπὲρ τῆς πόλεως στήσαντες τρόπαια· ἀλλ' ὅμως οὐδενὶ πώποτε τούτων δεδώκατε τὴν δωρεῖαν ταύτην οὐδ' ἂν δοίητε, ἐξείναι τοὺς ἰδίους ἐχθροὺς ὑβρίζειν αὐτῶν ἑκάστω, ὅπότε ἂν βούληται καὶ ὄν ἂν δύνηται τρόπον. οὐδὲ γὰρ Ἄρμοδιῶ καὶ Ἄριστογείτονι· τούτοις γὰρ δὴ μέγιστα δέδονται δωρεαὶ παρ' ὑμῶν καὶ ὑπὲρ μεγίστων. οὐδ' ἂν ἠνέσχεσθε, εἰ προσέγραψέ τις ἐν τῇ στήλῃ «ἐξείναι δὲ καὶ ὑβρίζειν αὐτοῖς ὄν ἂν βούλωνται»·

δωρεῖά = δωρεά, προνόμιο.

Μονάδες 20

Γ2.α. Να μεταφέρετε στο τετράδιό σας τους παρακάτω πίνακες, στα κενά των οποίων θα συμπληρώσετε τους τύπους που ζητούνται. (Το επίθετο να γραφεί στην πτώση, στο γένος και στον αριθμό που βρίσκεται ο τύπος που δίνεται).

	Επίρρημα		
	Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
Καλά			

	Επίθετο	
	Θετικός	Συγκριτικός
Μεγίστων		

Μονάδες 5

Γ2.β. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

οἶδ(α): το τρίτο ενικό πρόσωπο της υποτακτικής και προστακτικής του ίδιου χρόνου.

δεδώκατε: το ίδιο πρόσωπο της οριστικής του παρατατικού και του αορίστου της ίδιας φωνής.

δύνηται: το ίδιο πρόσωπο της ευκτικής στο χρόνο που βρίσκεται.

Μονάδες 5

Γ3.α. «Ἐγὼ γὰρ οἶδ' ὅτι πολλοὶ πολλὰ κἀγάθ' ὑμᾶς εἰσιν εἰργασμένοι»: Να γράψετε τη δευτερεύουσα πρόταση του χωρίου αυτού, να δηλώσετε το είδος της και να προσδιορίσετε το συντακτικό της ρόλο (Μονάδες 3).

Να μεταφέρετε τον πλάγιο λόγο σε ευθύ (Μονάδες 2).

Μονάδες 5

Γ3.β. Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις παρακάτω λέξεις ή φράσεις του κειμένου:

κατὰ τὰς λητουργίας, τῇ πόλει, οὐδενί, ὑβρίζειν, ὑπὲρ μεγίστων.

Μονάδες 5

Πανελλήνιες Εξετάσεις 2003

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ: Θουκυδίδη Περικλέους Επιτάφιος 41
 ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ: Ξενοφώντος Απομνημονεύματα Δ. IV. 16

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- A.** Από το κείμενο που σας δίνεται να μεταφράσετε στο τετράδιό σας το απόσπασμα: «μετὰ μεγάλων δὲ σημείων . . . ὑπὲρ αὐτῆς κάμνειν». Μονάδες 10
- B1.** Να περιγράψετε τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας του Αθηναίου με βάση τα στοιχεία του διδαγμένου κειμένου. Μονάδες 10
- B2.** «Πανταχοῦ δὲ μνημεῖα κακῶν τε καγαθῶν αἶδια ξυγκατοικήσαντες»: Γιατί ο Περικλής αναφέρεται εδώ όχι μόνο στις επιτυχίες αλλά και στις αποτυχίες της Αθήνας; Μονάδες 10
- B3.** Να αναλύσετε τη βασική επιφύλαξη που διατυπώνει ο Περικλής –στο μεταφρασμένο κείμενο που ακολουθεί– [Θουκυδίδη, Περικλέους Επιτάφιος, (35)] σχετικά με τη δυνατότητα του λόγου να πείσει τους ακροατές και να εκθέσετε το επιχείρημα, με το οποίο παρακάμπτει την επιφύλαξη αυτή στο παρακάτω απόσπασμα:
 «ὡς οὐ λόγων ἐν τῷ παρόντι κόμπος τάδε μᾶλλον ἢ ἔργων ἐστὶν ἀλήθεια, αὐτὴ ἡ δύναμις τῆς πόλεως, ἣν ἀπὸ τῶνδε τῶν τρόπων ἐκτησάμεθα, σημαίνει». (κεφ. 41) Μονάδες 10
- B4.** Ποιοι παράγοντες συνέβαλαν στη διαμόρφωση της προσωπικότητας του Περικλή; Μονάδες 10
- B5.** Να γράψετε δύο ομόρριζες λέξεις της νέας ελληνικής γλώσσας, απλές ή σύνθετες, για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:
 παίδευσιν, εὐτραπέλως, κατάμεμψιν, ἐσβατόν, λειπομένων. Μονάδες 10

Γ1. Να μεταφράσετε στο τετράδιό σας το παρακάτω κείμενο.

ἀλλὰ μὴν καὶ ὁμόνοιά γε μέγιστόν τε ἀγαθὸν δοκεῖ ταῖς πόλεσιν εἶναι καὶ πλειστάκις ἐν αὐταῖς αἶ τε γερούσιαί καὶ οἱ ἄριστοι ἄνδρες παρακελεύονται τοῖς πολίταις ὁμονοεῖν, καὶ πανταχοῦ ἐν τῇ Ἑλλάδι νόμος κεῖται τοὺς πολίτας ὁμνύναι ὁμονοῆσειν, καὶ πανταχοῦ ὁμνύουσι τὸν ὄρκον τοῦτον· οἶμαι δ' ἐγὼ ταῦτα γίγνεσθαι οὐχ ὅπως τοὺς αὐτοὺς χοροὺς κρίνωσιν οἱ πολῖται, οὐδ' ὅπως τοὺς αὐτοὺς ἀυλητὰς ἐπαινῶσιν, οὐδ' ὅπως τοὺς αὐτοὺς ποιητὰς αἰρῶνται, οὐδ' ἵνα τοῖς αὐτοῖς ἡδῶνται, ἀλλ' ἵνα τοῖς νόμοις πείθωνται. τούτοις γὰρ τῶν πολιτῶν ἐμμενόντων, αἱ πόλεις ἰσχυρόταται τε καὶ εὐδαιμονέσταται γίνονται· ἄνευ δὲ ὁμονοίας οὐτ' ἂν πόλις εὐ πολιτευθεῖη οὐτ' οἶκος καλῶς οἰκηθεῖη. Μονάδες 20

Γ2.α. Να μεταφέρετε στο τετράδιό σας τους παρακάτω πίνακες, στα κενά των οποίων θα συμπληρώσετε τους τύπους που ζητούνται. (Η αντωνυμία να γραφεί στο γένος και στον αριθμό που βρίσκεται ο τύπος του κειμένου, που δίνεται).

	Επίρρημα	
	Θετικός	Συγκριτικός
εὐδαιμονέσταται		

	Αντωνυμία		
	Γενική	Δοτική	Κλητική
τούτον			

Μονάδες 5

Γ2.β. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:
αἰρῶνται: το δεύτερο ενικό πρόσωπο της ευκτικής και της προστακτικής του αορίστου β' στη φωνή που βρίσκεται.
πείθωνται: τον ίδιο τύπο στον παθητικό αόριστο.

έμμενόντων: το δεύτερο ενικό πρόσωπο της οριστικής του μέλλοντα και του αορίστου στη φωνή που βρίσκεται.
Μονάδες 5

Γ3.α. Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

ἀγαθόν, εἶναι, ταῦτα, τούτοις, τῶν πολιτῶν.

Μονάδες 5

Γ3.β. «οἱ ἄριστοι ἄνδρες παρακελεύονται τοῖς πολίταις ὁμονοεῖν»:

Να μεταφέρετε τον πλάγιο λόγο σε ευθύ (Μονάδες 2) και να δικαιολογήσετε την απάντησή σας (Μονάδες 3).

Μονάδες 5

Επαναληπτικές Εξετάσεις 2003

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ: Πλάτωνος *Πρωταγόρας* 322A-322D

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ: Δίων Χρυσόστομος, *Λόγος VIII: Διογένης ἢ περὶ ἀρετῆς*, 28

A. Από το κείμενο που σας δίνεται να μεταφράσετε στο τετράδιό σας το απόσπασμα: «Ζεὺς οὖν δείσας ... ὡς νόσον πόλεως».
Μονάδες 10

B1. «...ὁ ἄνθρωπος θείας μετέσχε μοῖρας»: Τι θεωρήθηκε για τον άνθρωπο «θεία μοῖρα» και για ποιους λόγους;
Μονάδες 10

B2. «...τὸν μὴ δυνάμενον...κτείνειν»: Για ποια κατηγορία ανθρώπων και με ποιο σκεπτικό προτείνεται εδώ η θέσπιση της θανατικής ποινής;
Μονάδες 10

B3. Με βάση το πρωτότυπο και το μεταφρασμένο κείμενο που ακολουθεί, [Πλάτωνος *Πρωταγόρας*, (325D-325E)] να καταγράψετε τα παιδαγωγικά μέσα με τα οποία, κατά τον Πρωταγόρα, διδάσκεται η πολιτική αρετή και να εξηγήσετε γιατί η διδασκαλία της θεωρείται αναγκαία, παρόλο που η αρετή αυτή με εντολή του Δία μοιράστηκε από τον Ερμή σε όλους τους ανθρώπους.
Μονάδες 10

B4. Πώς αξιοποίησαν ο Πρωταγόρας και γενικά οι σοφιστές τη μέθοδο του σχολιασμού ποιητικών κειμένων για την αναζήτηση της αλήθειας και ποια ήταν η βασική αντίρρηση του Σωκράτη για τη μέθοδο αυτή;
Μονάδες 10

B5. Να γράψετε δύο ομόρριζες λέξεις της νέας ελληνικής γλώσσας, απλές ή σύνθετες, για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **ἐνόμισεν, ᾤκουν, διεφθείροντο, πέμπει, δοίη.**
Μονάδες 10

Γ1. Να μεταφράσετε στο τετράδιό σας το παρακάτω κείμενο.

Περὶ δὲ τοῦ Πέλοπος ἔλεγον ὅτι καὶ τὸν ὤμον ἐλεφάντινον ἔχοι, ὥσπερ τι ὄφελος ἀνθρώπου χρυσοῦν χεῖρα ἢ ἐλεφαντίνην ἔχοντος ἢ ὄφθαλμοὺς ἀδάμαντος ἢ σμαράγδου· τὴν δὲ ψυχὴν οὐκ ἐγίνωσκον αὐτοῦ ὅποιαν τινὰ εἶχεν. τὸν δὲ Ἡρακλέα πονοῦντα μὲν καὶ ἀγωνιζόμενον ἠλέουν, καὶ ἔφασαν αὐτὸν ἀνθρώπων ἀθλιώτατον· καὶ διὰ τοῦτο ἄθλους ἐκάλουν τοὺς πόνους αὐτοῦ καὶ τὰ ἔργα, ὡς τὸν ἐπίπονον βίον ἄθλιον ὄντα· ἀποθανόντα δὲ πάντων μάλιστα τιμῶσι καὶ θεὸν νομίζουσι καὶ φασιν Ἥβη συνοικεῖν, καὶ τούτῳ πάντες εὐχονται, ὅπως αὐτοὶ μὴ ἔσονται ἄθλιοι, τῷ πλεῖστα ἀθλήσαντι.
Μονάδες 20

Γ2.α. Να μεταφέρετε στο τετράδιό σας τους παρακάτω πίνακες, στα κενά των οποίων θα συμπληρώσετε τους τύπους που ζητούνται. (Η αντωνυμία να γραφεί στον πληθυντικό αριθμό και στο ίδιο γένος).

	Θετικός	Συγκριτικός
μάλιστα		

	Αντωνυμία		
	Ονομαστική	Γενική	Δοτική
τινά			

Μονάδες 5

Γ2.β. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

έλεγον: το δεύτερο ενικό πρόσωπο της προστακτικής του αορίστου β' στη φωνή που βρίσκεται.

άγωνιζόμενον: το τρίτο ενικό πρόσωπο της οριστικής του παθητικού αορίστου.

έκάλουν: το δεύτερο πληθυντικό πρόσωπο της ευκτικής ενεστώτα της μέσης φωνής.

νομίζουσι: το ίδιο πρόσωπο της υποτακτικής αορίστου της ίδιας φωνής.

έσονται: το τρίτο ενικό πρόσωπο της οριστικής του ίδιου χρόνου.

Μονάδες 5

Γ3.α. Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις παρακάτω λέξεις ή φράσεις του κειμένου: **περι Πέλοπος, διά τούτο, άθλους, όντα, συνοικείν.**

Μονάδες 5

Γ3.β. «**Περί δέ τού Πέλοπος έλεγον ότι και τον ώμον έλεφάντινον έχοι**»: Να δικαιολογήσετε τον τρόπο εκφοράς της δευτερεύουσας πρότασης του χωρίου αυτού (Μονάδες 2) και να μεταφέρετε τον πλάγιο λόγο σε ευθύ. (Μονάδες 3)

Μονάδες 5

Πανελλήνιες Εξετάσεις 2004

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ: Θουκυδίδη Περικλέους Επιτάφιος 42

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ: Ξενοφώντος Απομνημονεύματα Α, 6, 14

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A. Από το κείμενο που σας δίνεται να μεταφράσετε στο τετράδιό σας το απόσπασμα: «**Δι' ό δή και έμήκυνα . . . καταστροφή**».

Μονάδες 10

B1. «**και είρηται αυτής τά μέγιστα**»: Σε τι ακριβώς συνίσταται η απόκλιση του Επιταφίου λόγου του Περικλή από έναν τυπικό επιτάφιο της εποχής του;

Μονάδες 10

B2. «**Λόγοι-έργα**»: Να σχολιάσετε τη σχέση «λόγων-έργων», την οποία διατυπώνει στο κείμενο ο Περικλής.

Μονάδες 10

B3. «**Πλουτός-πενία**». Πώς συλλαμβάνει ο Περικλής τη σχέση ανθρώπων και πλούτου, στην περίπτωση των πεσόντων, στο απόσπασμα «**τῶνδε δέ... έποιήσατο**», και με ποια στοιχεία τη συμπληρώνει στο από μετάφραση απόσπασμα του κεφαλαίου 43 [«Εσείς λοιπόν να έχετε ...της κοινής ελπίδας.»] (που παρατίθεται παρακάτω), για την περίπτωση των ζωντανών;

Μονάδες 10

B4. Ποιες οι διαφορές ανάμεσα στον Επιτάφιο του Περικλή και στις υπόλοιπες δημηγορίες του Θουκυδίδη;

Μονάδες 10

B5. Να γράψετε στο τετράδιό σας ποιες από τις λέξεις του πρωτοτύπου κειμένου είναι ετυμολογικά συγγενείς με τις παρακάτω λέξεις: **αδίδακτος, ρήτορας, ευκοσμία, εμπρόθετος, φασματικός, ατελεύτητος, λεξιπενία, φυγόδικος, λήμμα, νόμισμα.**

Μονάδες 10

Γ1. Να μεταφράσετε στο τετράδιό σας το παρακάτω κείμενο.

(14) **έγώ δ' ούν και αυτός, ώ Αντιφών, ώσπερ άλλος τις ή ίππω αγαθῶ ή κυνί ή όρνιθι ήδεται, ούτω και έτι μάλλον ήδομαι φίλοις αγαθοίς, και εάν τι έχω αγαθόν, διδάσκω, και άλλοις συνίστημι παρ' ών αν ήγῶμαι ώφελήσεσθαι τι αυτούς εις άρετήν και τούς θησαυρούς τών πάλαι σοφών άνδρών, ούς εκείνοι κατέλιπον έν βιβλίοις γράψαντες, άνελίττων κοινή σүн τοίς φίλοις διέρχομαι, και αν τι όρῶμεν αγαθόν, εκλεγόμεθα και μέγα νομιζομεν κέρδος, εάν άλλήλοις φίλοι γινώμεθα. έμοι μέν δη ταύτα άκούοντι έδόκει αυτός τε μακάριος είναι και τούς άκούοντας έπι καλοκάγαθίαν άγειν.**

άνελίττων= ξετυλίγοντας (το βιβλίο που είχε τη μορφή κυλίνδρου).

Μονάδες 20

Γ2.α. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

όρώμεν: το ίδιο πρόσωπο στην ίδια έγκλιση και φωνή του αορίστου β'

γινώμεθα: το δεύτερο ενικό πρόσωπο προστακτικής αορίστου β'

ώφελήσεσθαι: το απαρέμφατο παρακειμένου ενεργητικής φωνής

συνίστημι: το δεύτερο ενικό πρόσωπο οριστικής αορίστου της ίδιας φωνής και τη γενική ενικού αρσενικού γένους της μετοχής ενεστώτα της ίδιας φωνής.

Μονάδες 5

Γ2.β. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου :

ὄρνιθι: την αιτιατική ενικού

τι: τη δοτική πληθυντικού του ίδιου γένους

σοφῶν: την αιτιατική πληθυντικού θηλυκού γένους

μέγα: τα παραθετικά επιθέτου στο γένος, τον αριθμό και την πτώση που βρίσκεται

ταῦτα: τη γενική πληθυντικού θηλυκού γένους.

Μονάδες 5

Γ3.α. «**καὶ ἂν τι ὀρώμεν ἀγαθὸν ἐκλεγόμεθα**». Να αναγνωρίσετε τον υποθετικό λόγο και να τον μετατρέψετε σε υποθετικό λόγο του μη πραγματικού.

Μονάδες 4

Γ3.β. Να αναγνωρίσετε συντακτικά τα παρακάτω: **φίλοις, εἰς ἀρετὴν, ἀλλήλοις, φίλοι, ἀκούοντι, εἶναι.**

Μονάδες 6

Πανελλήνιες Εξετάσεις 2005

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ: Θουκυδίδη Περικλέους Επιτάφιος 41

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ: Λυκούργου Κατὰ Λεωκράτους 20, 83-84

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A. Από το κείμενο που σας δίνεται, να μεταφράσετε στο τετράδιό σας το απόσπασμα: «**διαφερόντως γὰρ ... ἀρετὴν ἀποδώσων**».

Μονάδες 10

B1. Ο «πρακτικός άνθρωπος» στην αρχαιότητα, όπως και σήμερα, συνήθως υπερτιμούσε τη δράση σε σχέση με **τον λόγον** («τα λόγια», «τη λογική ανάλυση», «τη γνώση»). Με σύντομη ανάλυση των δεδομένων του κειμένου «**Φιλοκαλοῦμέν τε... ἔργῳ ἔλθειν**», να εξηγήσετε με ποιο τρόπο συνειδητά διορθώνει ο Περικλής την εκτίμηση αυτή, τόσο στην ιδιωτική σφαίρα, όσο και στη σφαίρα της πολιτικής.

Μονάδες 15

B2. «**διαφερόντως γὰρ ... δὴ τῶν κινδύνων**»: Με βάση τα δεδομένα του ανωτέρω τμήματος του κειμένου, να δείξετε με συντομία πώς ο ρήτορας, σε αντίθεση με την κοινή άποψη των άλλων Ελλήνων, ορίζει την έννοια της **ἀνδρείας**.

Μονάδες 15

B3. Ποια είναι η βασική απόκλιση του Επιταφίου του Περικλή από τη συνηθισμένη δομή των επιτάφιων λόγων;

Μονάδες 10

B4. Να γράψετε στο τετράδιό σας δύο ομόρριζες λέξεις της αρχαίας ή νέας ελληνικής, απλές ή σύνθετες, για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **διαφεύγειν, μετέχοντα, διαφερόντως, χάριν, εὐνοίας**.

Μονάδες 10

Γ1. Να μεταφράσετε στο τετράδιό σας το παρακάτω κείμενο.

τοῦτο γὰρ ἔχει μέγιστον ἢ πόλις ὑμῶν ἀγαθόν, ὅτι τῶν καλῶν ἔργων παράδειγμα τοῖς Ἑλλήσι γέγονεν· ὅσον γὰρ τῷ χρόνῳ πασῶν ἐστὶν ἀρχαιότατη, τοσοῦτον οἱ πρόγονοι ἡμῶν τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἀρετὴ διενηνόχασιν. ἐπὶ Κόδρου γὰρ βασιλεύοντος Πελοποννησίοις γενομένης ἀφορίας κατὰ τὴν χώραν αὐτῶν ἔδοξε στρατεύειν ἐπὶ τὴν πόλιν ἡμῶν, καὶ ἡμῶν τοὺς προγόνους ἐξαναστήσαντας κατανείμασθαι τὴν χώραν. καὶ πρῶτον μὲν εἰς Δελφοὺς ἀποστείλαντες τὸν θεὸν ἐπηρώτων εἰ λήψονται τὰς Ἀθήνας. ἀνελόντος δ' αὐτοῖς τοῦ θεοῦ, ὅτι τὴν πόλιν αἰρήσουσιν ἂν μὴ τὸν βασιλέα τὸν Ἀθηναίων {Κόδρον} ἀποκτείνωσιν, ἐστράτευσον ἐπὶ τὰς Ἀθήνας.

Μονάδες 20

Γ2.α. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

διενηνόχασιν: το τρίτο ενικό πρόσωπο οριστικής μέλλοντα της ίδιας φωνής.

ἀποστείλαντες: το τρίτο πληθυντικό πρόσωπο οριστικής μέλλοντα της ίδιας φωνής.

ἐπηρώτων: το τρίτο ενικό πρόσωπο ευκτικής ενεστώτα της ίδιας φωνής.

λήψονται: το δεύτερο ενικό πρόσωπο οριστικής παρακειμένου της ίδιας φωνής.

ἀνελόντος: το δεύτερο ενικό πρόσωπο προστακτικής αορίστου β' της ίδιας φωνής.

Μονάδες 5

Γ2.β. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

τούτο: την ονομαστική πληθυντικού του αρσενικού γένους.

μέγιστον: τη δοτική πληθυντικού του αρσενικού γένους στο συγκριτικό βαθμό.

πασῶν: τη δοτική ενικού του αρσενικού γένους.

γενομένης: την ονομαστική πληθυντικού του θηλυκού γένους.

τὸν βασιλέα: την κλητική του ενικού αριθμού.

Μονάδες 5

Γ3.α. Να προσδιορίσετε τη συντακτική θέση των παρακάτω λέξεων: *τῶν καλῶν, παράδειγμα, ἀρετῇ, ἐπὶ τὴν πόλιν, πρῶτον, αὐτοῖς.*

Μονάδες 6

Γ3.β. Να βρεθεί ο υποθετικός λόγος του κειμένου* να αναγνωρισθεί το είδος του και να μετατραπεί σε υποθετικό λόγο που να δηλώνει την αόριστη επανάληψη στο παρόν και στο μέλλον.

Μονάδες 4

Πανελλήνιες Εξετάσεις 2006

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ: Αριστοτέλους *Πολιτικά* Θ 2, 1-4

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ: Ξενοφώντος *Συμπόσιον* 2. 10

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A. Από το κείμενο που σας δίνεται, να μεταφράσετε στο τετράδιό σας το απόσπασμα: «**ὄτι μὲν οὖν νομοθετητέον ... τὴν ἄσκησιν αὐτῆς.**»

Μονάδες 10

B1. «**τίς δ' ἔσται ... ἄσκησιν αὐτῆς.**» Ποια ερωτήματα θέτει ο Αριστοτέλης ως προς τους στόχους της παιδείας, και πώς ανταποκρίνεται σε αυτά η «**ἐμποδὼν παιδεία**» σύμφωνα με τα δεδομένα του κειμένου;

Μονάδες 10

B2. Ποια παιδεία θεωρείται κατά τον Αριστοτέλη αντάξια του ελεύθερου πολίτη, σύμφωνα με τα δεδομένα του κειμένου;

Μονάδες 10

B3. «**ὄτι μὲν οὖν νομοθετητέον ... τὴν ἄσκησιν αὐτῆς.**» Με βάση το απόσπασμα του πρωτότυπου κειμένου και το μεταφρασμένο κείμενο που ακολουθεί [Αριστοτέλους *Πολιτικά* Α2, 16 «Ο άνθρωπος, από την άλλη ... στην πολιτική κοινωνία.»] να εξηγήσετε γιατί ο Αριστοτέλης θεωρεί επιτακτική την ανάγκη να ρυθμίσει ο νομοθέτης τα της παιδείας της πόλεως.

Μονάδες 10

B4. Ο Αριστοτέλης στο Λύκειο: Ποιες οι συνθήκες υπό τις οποίες εργάστηκε εκεί και ποιο το έργο που παρήγαγε την περίοδο αυτή;

Μονάδες 10

B5. Να γράψετε δυο ομόρριζες λέξεις της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας, απλές ή σύνθετες, για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **λανθάνειν, μανθάνειν, εἶληφε, διαφέρονται, νομίζειν.**

Μονάδες 10

Γ1. Να μεταφράσετε στο τετράδιό σας το παρακάτω κείμενο.

Καὶ ὁ Ἀντισθένης, Πῶς οὖν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, οὕτω γινώσκων οὐ καὶ σὺ παιδεύεις Ξανθίππην, ἀλλὰ χρῆ γυναικὶ τῶν οὐσῶν, οἶμαι δὲ καὶ τῶν γεγεννημένων καὶ τῶν ἐσομένων χαλεπωτάτη; ὅτι, ἔφη, ὀρῶ καὶ τοὺς ἵππικους βουλομένους γενέσθαι οὐ τοὺς εὐπειθεστάτους ἀλλὰ τοὺς θυμοειδεῖς ἵππους κτωμένους. Νομίζουσι γάρ, ἂν τοὺς τοιοῦτους δύνωνται κατέχειν, ῥαδίως τοῖς γε ἄλλοις ἵπποις χρῆσεσθαι. Κἀγὼ δὲ βουλόμενος ἀνθρώποις χρῆσθαι καὶ ὁμιλεῖν ταύτην κέκτημαι, εὖ εἰδὼς ὅτι εἰ ταύτην ὑπόισω, ῥαδίως τοῖς γε ἄλλοις ἅπασιν ἀνθρώποις συνέσομαι.

ἵππικὸς = ικανὸς ἱππέας

Μονάδες 20

Γ2.α. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

ἔφη: το δεύτερο ενικό πρόσωπο προστακτικής ενεστώτα.

γινώσκων: το δεύτερο πληθυντικό πρόσωπο οριστικής παρακειμένου στην ίδια φωνή.

ὄρῳ: το δεύτερο ενικό πρόσωπο παρατατικού στην ίδια φωνή.

νομίζουσι: το τρίτο πληθυντικό πρόσωπο οριστικής μέλλοντα στην ίδια φωνή.

κατέχειν: το τρίτο ενικό πρόσωπο υποτακτικής αορίστου β' στην ίδια φωνή.

Μονάδες 5

Γ2.β. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

σύ: τη δοτική πληθυντικού αριθμού του ίδιου προσώπου.

γυναικί: την κλητική ενικού αριθμού.

θυμοειδείς: την ονομαστική ενικού αριθμού του ουδέτερου γένους.

ίππους: τη δοτική ενικού αριθμού.

ἄπασιν: τη γενική ενικού αριθμού του θηλυκού γένους.

Μονάδες 5

Γ3.α. Να προσδιορίσετε τη συντακτική θέση των παρακάτω λέξεων: **γυναικί, τῶν οὐσῶν, κτωμένους, χρῆσθαι, εὖ, ἄπασιν.**

Μονάδες 6

Γ3.β. «ὄτι, ἔφη, ὄρῳ ... συνέσομαι»: Να βρεθούν οι υποθετικοί λόγοι του αποσπάσματος και να αναγνωριστεί το είδος τους.

Μονάδες 4

Επαναληπτικές Εξετάσεις 2006

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ: Ἀριστοτέλους Ἠθικά Νικομάχεια Β3, 1- 2. Β6, 1- 4

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ: Ξενοφώντος Ἀπομνημονεύματα Β Π 6-7

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A. Από το κείμενο που σας δίνεται να μεταφράσετε στο τετράδιό σας το απόσπασμα: «περὶ ἡδονὰς γὰρ ... τοὺς πολεμίους».

B1. «περὶ ἡδονὰς γὰρ καὶ λύπας ἐστὶν»: Ποια θεωρείται, κατά τον Αριστοτέλη, «ορθή παιδεία», σύμφωνα με τα δεδομένα του αποσπάσματος;

Μονάδες 15

B2. «ὀρῆτέον ... ἀποδώσει»: Με βάση το απόσπασμα να προσδιορίσετε τα κύρια στοιχεία της έννοιας «αρετή».

Μονάδες 15

B3. Ποιος είναι ο ορισμός της ευδαιμονίας κατά τον Αριστοτέλη και πώς μπορούν να την εξασφαλίσουν οι άνθρωποι;

Μονάδες 10

B4. Να γράψετε δύο ομόρριζες λέξεις της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας, απλές ή σύνθετες, για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **ἀχθόμενος, ἀπεχόμεθα, χαίρειν, ἀποδίδωσιν, θεωρήσωμεν.**

Μονάδες 10

Γ1. Να μεταφράσετε στο τετράδιό σας το παρακάτω κείμενο.

Καὶ οὐκ ἄρκει θρέψαι μόνον, ἀλλὰ καί, ἐπειδὴν δόξωσιν ἱκανοὶ εἶναι οἱ παῖδες μανθάνειν τι, ἃ μὲν ἂν αὐτοὶ ἔχωσιν οἱ γονεῖς ἀγαθὰ πρὸς τὸν βίον, διδάσκουσιν, ἃ δ' ἂν οἴωνται ἄλλον ἱκανώτερον εἶναι διδάξαι, πέμπουσι πρὸς τοῦτον δαπανῶντες, καὶ ἐπιμελοῦνται πάντα ποιῶντες ὅπως οἱ παῖδες αὐτοῖς γένωνται ὡς δυνατόν βέλτιστοι. πρὸς ταῦτα ὁ νεανίσκος εἶπεν. ἀλλὰ τοι εἰ καὶ πάντα ταῦτα πεποίηκε καὶ ἄλλα τούτων πολλαπλάσια, οὐδεὶς ἂν δύναίτο αὐτὸς ἀνασχέσθαι τὴν χαλεπότητα. καὶ ὁ Σωκράτης, Πότερα δέ, ἔφη, οἶει θηρίου ἀγριότητα δυσφορωτέραν εἶναι ἢ μητρός;

Μονάδες 20

Γ2.α. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

θρέψαι: το απαρέμφατο παρακειμένου της ενεργητικής φωνής.

μανθάνειν: το τρίτο πληθυντικό πρόσωπο προστακτικής αορίστου β' της ίδιας φωνής.

δαπανῶντες: το δεύτερο πληθυντικό πρόσωπο ευκτικής ενεστώτα της ίδιας φωνής.

δύναιτο: το τρίτο ενικό πρόσωπο υποτακτικής στον ίδιο χρόνο.
άνασχέσθα: το δεύτερο ενικό παρατατικού της ίδιας φωνής.

Μονάδες 5

Γ2.β. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου :

παιδες: την κλητική ενικού αριθμού.

γονεις: τη δοτική πληθυντικού αριθμού.

βέλτιστο ι: τη γενική ενικού στο συγκριτικό βαθμό.

ουδεις: την αιτιατική πληθυντικού αριθμού.

μητρος: τη γενική πληθυντικού αριθμού.

Μονάδες 5

Γ3.α. Να προσδιορίσετε τη συντακτική θέση των παρακάτω λέξεων: **θρέψαι, διδάξαι, δαπανῶντες, βέλτιστοι, τούτων, θηρίου.**

Μονάδες 6

Γ3.β. ἐπειδὰν... διδάσκουσιν: να γράψετε την υπόθεση και την απόδοση των υποθετικών λόγων που λανθάνουν στο απόσπασμα και να τους χαρακτηρίσετε ως προς το είδος τους.

Μονάδες 4

Πανελλήνιες Εξετάσεις 2007

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ: Πλάτωνος *Πολιτεία* 615 C – 616 A

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ: Πλάτων, *Αλκιβιάδης Α'* 133 B–C

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A. Από το κείμενο που σας δίνεται να μεταφράσετε στο τετράδιό σας το απόσπασμα: «ἐπειδὴ ἐγγύς ... ἄγοιντο».

Μονάδες 10

B1. Με βάση συγκεκριμένα δεδομένα του χωρίου αυτού, να δείξετε ότι κατά τον Πλάτωνα οι ποινές στον Κάτω Κόσμο για τα εξαιρετικώς βαριά εγκλήματα είναι μεγάλης διάρκειας, κάποτε ίσως και αιώνιες. Μονάδες 15

B2. Από ποια συγκεκριμένη διατύπωση του χωρίου αυτού προκύπτει ότι ο Πλάτων ανακαλύπτει τους μεγάλους αμαρτωλούς κυρίως στις τάξεις των «τυράνων»; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας. Μονάδες 15

B3. Ποιες οι θεμελιώδεις αρετές της ιδεώδους πολιτείας κατά τον Πλάτωνα και πώς συσχετίζονται με τη διάρθρωση των κοινωνικών τάξεων της πολιτείας του; Μονάδες 10

B4. Να γράψετε δύο ομόρριζες λέξεις της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας, απλές ή σύνθετες, για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **ἔτος, κατειδόμεν, πλείστους, ἐδέχτο, ἔμπεσούμενοι.** Μονάδες 10

Γ1. Να μεταφράσετε στο τετράδιό σας το κείμενο.

ΣΩΚΡ. Ὄφθαλμὸς ἄρ' εἰ μέλλει ιδεῖν αὐτόν, εἰς ὄφθαλμόν αὐτῷ βλεπτόν, καὶ τοῦ ὄμματος εἰς ἐκείνον τὸν τόπον ἐν ᾧ τυγχάνει ἢ ὄφθαλμοῦ ἀρετὴ ἐγγιγνομένη· ἔστι δὲ τοῦτο που ὄψις; – **ΑΛΚ.** Οὕτως. **ΣΩΚΡ.** Ἄρ' οὖν, ὦ φίλε Ἀλκιβιάδη, καὶ ψυχὴ εἰ μέλλει γνῶσεσθαι αὐτήν, εἰς ψυχὴν αὐτῇ βλεπτόν, καὶ μάλιστα εἰς τοῦτον αὐτῆς τὸν τόπον ἐν ᾧ ἐγγίγνεται ἢ ψυχῆς ἀρετὴ, σοφία, καὶ εἰς ἄλλο ᾧ τοῦτο τυγχάνει ὅμοιον ὄν; – **ΑΛΚ.** Ἐμοιγε δοκεῖ, ὦ Σώκρατες.

ΣΩΚΡ. Ἐχομεν οὖν εἰπεῖν ὅτι ἔστι τῆς ψυχῆς θειότερον ἢ τοῦτο, περὶ ὃ τὸ εἰδέναι τε καὶ φρονεῖν ἔστιν; – **ΑΛΚ.** Οὐκ ἔχομεν. **ΣΩΚΡ.** Τῷ θεῷ ἄρα τοῦτ' εἰσὶν αὐτῆς, καὶ τις εἰς τοῦτο βλέπων καὶ πᾶν τὸ θεῖον γνούς, θεὸν τε καὶ φρόνησιν, οὕτω καὶ ἑαυτὸν ἂν γνοίη μάλιστα. Μονάδες 20

Γ2.α. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

ιδεῖν: το δεύτερο ενικό προστακτικής του ίδιου χρόνου της ίδιας φωνής.

τυγχάνει: το τρίτο πληθυντικό πρόσωπο οριστικής παρατατικού.

γνώσεσθαι: το γ' πληθυντικό πρόσωπο προστακτικής αορίστου β'.

εἰδέναι: το πρώτο πληθυντικό πρόσωπο υποτακτικής ενεστώτα.

έχομεν: το τρίτο ενικό πρόσωπο οριστικής παρακειμένου της ίδιας φωνής.

Μονάδες 5

Γ2.β. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

ὄμματος: τη δοτική του ενικού αριθμού.

τούτων: την ονομαστική του πληθυντικού αριθμού του αρσενικού γένους.

ὄμοιον: τη δοτική του πληθυντικού αριθμού του ουδέτερου γένους.

πάν: τη γενική ενικού αριθμού του θηλυκού γένους.

φρόνησιν: τη δοτική του πληθυντικού αριθμού.

Μονάδες 5

Γ3.α. Να προσδιορίσετε τη συντακτική θέση των παρακάτω λέξεων: **ιδεῖν, ἐγγιγνομένη, αὐτήν, ὄμοιον, τὸ εἶδέναι.**

Μονάδες 5

Γ3.β. «Τῷ θεῷ . . . μάλιστα»: Να αναγνωρίσετε τον λανθάνοντα υποθετικό λόγο και να τον αναλύσετε.

Μονάδες 5

Επαναληπτικές Εξετάσεις 2007

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ: Ἀριστοτέλους Ἠθικά Νικομάχεια Β1, 5- 8

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ: Δημοσθένους Πρὸς Σπυρδῖαν 23-24

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A. Από το κείμενο που σας δίνεται να μεταφράσετε στο τετράδιό σας το απόσπασμα: «**Ἀνάλογον δὲ ... αἱ ἕξεις γίνονται.**»

Μονάδες 10

B1. Με βάση τα δεδομένα του κειμένου: «**Μαρτυρεῖ ... ἀγαθοὶ ἢ κακοί**», ποιος είναι ο ρόλος του δασκάλου στην απόκτηση της ηθικής αρετής;

Μονάδες 15

B2. Σύμφωνα με το απόσπασμα: «**Οὕτω δὴ καὶ ἐπὶ τῶν ἀρετῶν ἔχει ... μᾶλλον δὲ τὸ πᾶν**», να εκθέσετε τη σχέση μεταξύ «ενεργειῶν» και «ἕξεων» στην κατάκτηση της ηθικής αρετής.

Μονάδες 15

B3. Ποιες διδασκαλίες του Αριστοτέλη παρουσιάζονται στις διδαχθείσες ενότητες των *Πολιτικών*;

Μονάδες 10

B4. Να γράψετε δύο ομόρριζες λέξεις της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας, απλές ή σύνθετες, για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **μαρτυρεῖ, ἀμαρτάνουσιν, φθίρεται, ἀνα-στρέφεισθαι, ἀποδιδόναι.**

Μονάδες 10

Γ1. Να μεταφράσετε στο τετράδιό σας το κείμενο.

Ἀλλὰ μὴν, ὦ ἄνδρες δικασταί, τοῦτό γε δεινὸν δήπου, εἰ πρὸς τὰ συγκεκριμέν' ὑπ' αὐτῶν τούτων ἐξέσται νῦν ἀντιλέγειν, καὶ μηδὲν σημεῖον ὑμῖν ἔσται, διότι πάντες ἄνθρωποι πρὸς τὰ μήτ' ἀληθῆ μήτε δίκαια τῶν ἐγκλημάτων οὐ κατασιωπᾶν, ἀλλὰ παραχρημ' ἀμφισβητεῖν εἰώθαμεν, μὴ ποιήσαντες δὲ ταῦτα, ἂν ὕστερον ἀντιδικῶσιν, πονηροὶ καὶ συκοφάνται δοκοῦσιν εἶναι. ταῦτα μὲν τοίνυν Σπυρδῖας οὐδὲν ἦττον ἐμοῦ γινώσκων, ἀλλ' οἶμαι μὲν καὶ ἀκριβέστερον, ὅσω καὶ πυκνότερον ἐνταυθοῖ παρέρχεται, πᾶσιν ἐναντία τοῖς πεπραγμένοις αὐτῷ λέγων οὐκ αἰσχύνεται. καίτοι πολλάκις ὑμεῖς ἐν μόνον σκευώρημα συνιδόντες, τούτῳ κατὰ τῶν ἄλλων τῶν ἐγκαλουμένων ἐχρήσασθε τεκμηρίῳ.

Μονάδες 20

Γ2.α. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

ἐξέσται: το τρίτο ενικό πρόσωπο οριστικής παρατατικού.

κατασιωπᾶν: το τρίτο πληθυντικό πρόσωπο υποτακτικής ενεστώτα της ίδιας φωνής.

ἀμφισβητεῖν: το δεύτερο πληθυντικό πρόσωπο οριστικής αορίστου της ίδιας φωνής.

αἰσχύνεται: το πρώτο πληθυντικό πρόσωπο ευκτικής παθητικού αορίστου.

ἐχρήσασθε: το τρίτο ενικό πρόσωπο οριστικής ενεστώτα.

Μονάδες 5

Γ2.β. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου :

ἄνδρες: την κλητική ενικού αριθμού.

μηδέν: τη δοτική πληθυντικού αριθμού, στο αρσενικό γένος.

τὰ ἀληθῆ: την αιτιατική ενικού αρσενικού γένους.

ἦττον: την ονομαστική πληθυντικού αριθμού του αρσενικού γένους στον ίδιο βαθμό.

ἐμοῦ: τη γενική πληθυντικού αριθμού του ίδιου προσώπου.

Μονάδες 5

Γ3.α. Να προσδιορίσετε τη συντακτική θέση των παρακάτω λέξεων: **δικασταί, ἀντιλέγειν, σημεῖον, τοῖς πεπραγμένοις, αὐτῷ, τεκμηρίω.**

Μονάδες 6

Γ3.β. **ἔξέσται, ἀντιδικῶσιν:** να γράψετε τις προτάσεις στις οποίες ανήκουν τα παραπάνω ρήματα και να τις αναγνωρίσετε ως προς το είδος τους.

Μονάδες 4

Πανελλήνιες Εξετάσεις 2008

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ: Ἀριστοτέλους Ἡθικά Νικομάχεια Β6, 4- 10

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ: Λυσίου, Κατὰ Ἀλκιβιάδου Α 144, 46-47

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A. Από το κείμενο που σας δίνεται να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του αποσπάσματος: «**Οὕτω δὴ πᾶς ἐπιστήμων... ὑπερβολὴ καὶ ἔλλειψις καὶ τὸ μέσον.**» Μονάδες 10

B1. Πῶς προσδιορίζεται στο κείμενο που σας δόθηκε η έννοια της *μεσότητος* για τα πράγματα και για τον άνθρωπο; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας και με αναφορές σε συγκεκριμένα χωρία. Μονάδες 15

B2. Πῶς συσχετίζονται από τον Αριστοτέλη οι έννοιες: *ἐπιστήμη (τέχνη)-ἀρετὴ-φύσις*; Μονάδες 15

B3. Σε ποια μέρη διέκρινε ο Αριστοτέλης την ψυχή; Μονάδες 10

B4. Να γράψετε δύο ομόρριζες λέξεις της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας, απλές ή σύνθετες, για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **ἀναλογία, ληπτέον, αἰρεῖται, ἄγουσα, προσθεῖναι.** Μονάδες 10

Γ1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του κειμένου.

Ἐγὼ μὲν οὖν ὡς ἐδυνάμην ἄριστα κατηγορεῖν, ἐπίσταμαι δ' ὅτι οἱ μὲν ἄλλοι τῶν ἀκροωμένων θαυμάζουσιν, ὅπως ποθ' οὕτως ἀκριβῶς ἐδυνήθη ἐξευρεῖν τὰ τούτων ἀμαρτήματα, οὗτος δέ μου καταγελαῖ, ὅτι οὐδὲ πολλοστὸν μέρος εἶρηκα τῶν τούτοις ὑπαρχόντων κακῶν. Ὑμεῖς οὖν καὶ τὰ εἰρημένα καὶ τὰ παραλελειμμένα ἀναλογισάμενοι πολὺ μᾶλλον αὐτοῦ καταψηφίσασθε, ἐνθυμηθέντες ὅτι ἔνοχος μὲν ἔστι τῇ γραφῇ, μεγάλη δ' εὐτυχία τὸ τοιούτων πολιτῶν ἀπαλλαγῆναι τῇ πόλει. Ἀνάγνωθι δ' αὐτοῖς τοὺς νόμους καὶ τοὺς ὅρκους καὶ τὴν γραφήν.

οὐδὲ πολλοστὸν: οὔτε το ελάχιστο

Μονάδες 20

Γ2.α. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

καταγελαῖ: το τρίτο πληθυντικό πρόσωπο ευκτικής του ίδιου χρόνου στην ίδια φωνή.

εἶρηκα: το δεύτερο πληθυντικό πρόσωπο οριστικής αορίστου β' στην ίδια φωνή.

ἐξευρεῖν: το απαρέμφατο ενεστώτα στην ίδια φωνή.

καταψηφίσασθε: το τρίτο πληθυντικό πρόσωπο οριστικής μέλλοντα στην ίδια φωνή.

παραλελειμμένα: το τρίτο ενικό πρόσωπο οριστικής του ίδιου χρόνου στην ίδια φωνή. Μονάδες 5

Γ2.β. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

τούτων: τη δοτική πληθυντικού του θηλυκού γένους.

άμαρτήματα: τη δοτική πληθυντικού.

μᾶλλον: τον θετικό βαθμό.

μεγάλη: την αιτιατική πληθυντικού του υπερθετικού βαθμού στο ίδιο γένος.

πόλει: την κλητική ενικού.

Μονάδες 5

Γ3.α. Να γίνει πλήρης συντακτική αναγνώριση των παρακάτω λέξεων:

τῶν ἀκροωμένων, ἐξευρεῖν, τούτων, αὐτοῦ, ἐνθυμηθέντες, τοιούτων.

Μονάδες 6

Γ3.β. ἐδυνήθην, εἶρηκα: Να γράψετε τις προτάσεις στις οποίες ανήκουν τα παραπάνω ρήματα και να τις αναγνωρίσετε πλήρως συντακτικά (εἶδος, εισαγωγή, εκφορά, λειτουργία).

Μονάδες 4

Επαναληπτικές Εξετάσεις 2008

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ: Πλάτωνος *Πολιτεία* 514A-515A

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ: Δημοσθένους *Κατ' Ἀριστοκράτους* 209-210

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A. Από το κείμενο που σας δίνεται να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του αποσπάσματος: «**Μετὰ ταῦτα δὴ ... Ὁρῶ, ἔφη.**»

Μονάδες 10

B1. Να εντοπίσετε με αναφορές στο κείμενο και να σχολιάσετε τα στοιχεία του σπηλαίου, τα οποία δηλώνουν τον εγκλεισμό των δεσμοτών.

Μονάδες 15

B2. θαυματοποιοίς, ἀνδριάντας, δεσμώτας ἀτόπους: να σχολιάσετε το περιεχόμενο των παραπάνω όρων.

Μονάδες 15

B3. Ποιος είναι ο τόπος, ποιο το θέμα του διαλόγου «*Πολιτεία ἢ περὶ δικαίου*» και ποια τα διαλεγόμενα πρόσωπα;

Μονάδες 10

B4. Να γράψετε δύο ομόρριζες λέξεις της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας, απλές ή σύνθετες, για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **ἀπείκασον, πάθει, ἐχούση, ὄραν, φέροντας.**

Μονάδες 10

Γ1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του κειμένου.

Νῦν δ' οἱ μὲν τὰ κοινὰ διοικοῦντες ἐκ πτωχῶν εὖποροι καὶ πολλοῦ χρόνου τροφήν ἄφθονόν εἰσιν ἠτοιμασμένοι ὑμῖν δ' οὐδὲ μιᾶς ἡμέρας ἐφόδι' ἐστὶν ἐν τῷ κοινῷ, ἀλλ' ἅμα δεῖ τι ποιεῖν, καὶ πόθεν οὐκ ἔχετε. Τότε μὲν γὰρ ὁ δῆμος ἦν δεσπότης τῶν πολιτευομένων, νῦν δ' ὑπηρέτης. Αἴτιοι δ' οἱ τὰ τοιαῦτα γράφοντες, καὶ συνεθίζοντες ὑμᾶς ὑμῶν μὲν αὐτῶν καταφρονεῖν, ἕνα δ' ἢ δύο θαυμάζειν ἀνθρώπους. Εἴθ' οὔτοι κληρονομοῦσι τῆς ὑμετέρας δόξης καὶ τῶν ἀγαθῶν, ὑμεῖς δ' οὐδ' ὅτιοῦν ἀπολαύετε, ἀλλὰ μάρτυρές ἐστε τῶν ἐτέρων ἀγαθῶν, οὐδενὸς ἄλλου μετέχοντες ἢ τοῦ ἐξαπατᾶσθαι.

Μονάδες 20

Γ2.α. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

διοικοῦντες: το πρώτο ενικό πρόσωπο παρατατικού στην ίδια φωνή.

ἠτοιμασμένοι: το τρίτο ενικό πρόσωπο υπερσυντελικού στην ίδια φωνή.

γράφοντες: το δεύτερο πληθυντικό πρόσωπο υποτακτικής παθητικού αορίστου β'.

συνεθίζοντες: το τρίτο πληθυντικό πρόσωπο οριστικής μέλλοντα στην ίδια φωνή.

μετέχοντες: το δεύτερο ενικό πρόσωπο προστακτικής αορίστου β' στην ίδια φωνή.

Μονάδες 5

Γ2.β. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

δεσπότης: την κλητική ενικού.

ἄφθονον: την αιτιατική πληθυντικού στο θηλυκό γένος.

ἀγαθῶν: το επίρρημα στον θετικό βαθμό.

τι: τη δοτική πληθυντικού του ίδιου γένους.

τοιαῦτα: τη γενική πληθυντικού του θηλυκού γένους.

Μονάδες 5

Γ3.α. Να γίνει πλήρης συντακτική αναγνώριση των παρακάτω λέξεων: **εὔποροι, ὑμῖν, ἡμέρας, καταφρονεῖν, ὅτιοῦν.**

Μονάδες 5

Γ3.β. Τότε μὲν γὰρ ... νῦν δ' ὑπηρέτης: να μετατρέψετε την περίοδο σε πλάγιο λόγο χρησιμοποιώντας απαρεμφατική σύνταξη με εξάρτηση από την πρόταση «Οὔτοι εἶπον».

Μονάδες 5

Πανελλήνιες Εξετάσεις 2009

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ: Ἄριστοτέλους Ἠθικά Νικομάχεια Β1, 1- 4

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ: Θουκυδίδου, Ιστοριῶν Ε 115

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A. Από το κείμενο που σας δίνεται να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του του αποσπάσματος: «**Διττῆς δὴ τῆς ἀρετῆς οὕσης ... τελειούμενοι δὲ διὰ τοῦ ἔθους.**»

Μονάδες 10

B1. Με βάση το ακόλουθο τμήμα του κειμένου «**οὐτ' ἄρα φύσει τελειούμενοι ... δὲ διὰ τοῦ ἔθους.**», ποια είναι η άποψη του Αριστοτέλη για τη γένεση της ηθικής αρετῆς και σε τι διαφοροποιείται από την αριστοκρατική αντίληψη, όπως αυτή εκφράζεται και από τον Σοφοκλή στο εξής απόσπασμα από την *Αντιγόνη*, στίχοι 37-38 (η Αντιγόνη απευθύνεται στην αδελφή της Ισμήνη): «έτσι έχουν τα πράγματα για σένα τώρα, και γρήγορα θα αποδείξεις αν είσαι από τη φύση σου γενναία ή δειλή, παρόλο που κατάγεσαι από λαμπρή γενιά.»

Μονάδες 15

B2. Ποιο είναι το περιεχόμενο των εννοιῶν «δύναμις» και «ενέργεια» στην αριστοτελική φιλοσοφία και πώς ο Αριστοτέλης τις χρησιμοποιεί στα δύο εμπειρικά παραδείγματα της δεύτερης παραγράφου του κειμένου για τις αισθήσεις και τις τέχνες, προκειμένου να ορίσει τις ηθικές αρετές;

Μονάδες 15

B3. Πώς η παρουσία του Εὔδοξου του Κνίδιου στην Ακαδημία επέδρασε στη διαμόρφωση της προσωπικότητας του Αριστοτέλη;

Μονάδες 10

B4. Να γράψετε δύο ομόρριζες λέξεις της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας, απλές ή σύνθετες, για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **φέρεσθαι, δέξασθαι, τελειούμενοι, κομιζόμεθα, ιδεῖν.**

Μονάδες 10

Γ1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του κειμένου.

Καὶ Ἀργεῖοι κατὰ τὸν χρόνον τὸν αὐτὸν ἐσβαλόντες ἐς τὴν Φλειασίαν καὶ λοχισθέντες¹ ὑπὸ τε Φλειασίων καὶ τῶν σφετέρων φυγάδων διεφθάρησαν ὡς ὄγδοήκοντα. καὶ οἱ ἐκ τῆς Πύλου Ἀθηναῖοι Λακεδαιμονίων πολλὴν λείαν ἔλαβον· καὶ Λακεδαιμόνιοι δι' αὐτὸ τὰς μὲν σπονδὰς οὐδ' ὡς² ἀφέντες ἐπολέμουν αὐτοῖς, ἐκήρυξαν δὲ εἰ τις βούλεται παρὰ σφῶν Ἀθηναίους λήζεσθαι.³ καὶ Κορίνθιοι ἐπολέμησαν ἰδίων τινῶν διαφορῶν ἕνεκα τοῖς Ἀθηναίοις· οἱ δ' ἄλλοι Πελοποννήσιοι ἠσύχαζον. εἶλον δὲ καὶ οἱ Μήλιοι τῶν Ἀθηναίων τοῦ περιτειχίσματος τὸ κατὰ τὴν ἀγορὰν προσβαλόντες νυκτός, καὶ ἄνδρας τε ἀπέκτειναν καὶ ἐσενεγκάμενοι σῆτόν τε καὶ ὅσα πλείστα ἐδύναντο χρήσιμα ἀναχωρήσαντες ἠσύχαζον·

Μονάδες 20

Γ2α. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

ἔλαβον: το απαρέμφατο παρακειμένου στην ίδια φωνή.

ἐπολέμουν: το δεύτερο ενικό πρόσωπο προστακτικής αορίστου στην ίδια φωνή.

ἐκήρυξαν: το τρίτο ενικό πρόσωπο ευκτικής μέλλοντα στην ίδια φωνή.

εἶλον: το δεύτερο πληθυντικό πρόσωπο υποτακτικής ενεστώτα στη μέση φωνή.

προσβαλόντες: το δεύτερο ενικό πρόσωπο οριστικής του ίδιου χρόνου.

Μονάδες 5

Γ2β. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

φυγάδων: τη δοτική ενικού.

πολλήν: το επίρρημα στον θετικό βαθμό.

σπονδάς: την αιτιατική ενικού.

τινών: την αιτιατική πληθυντικού στο ίδιο γένος.

περιτειχίσματος: τη γενική πληθυντικού.

Μονάδες 5

Γ3α. Να γίνει πλήρης συντακτική αναγνώριση των παρακάτω λέξεων και φράσεων: **ὑπό Φλειασίων, δι' αὐτό, αὐτοῖς, ἰδίων, νυκτός, ἀναχωρήσαντες.**

Μονάδες 6

Γ3β. Να μετατρέψετε την περίοδο «**καὶ οἱ ἐκ τῆς Πύλου ... ἔλαβον**» σε πλάγιο λόγο, χρησιμοποιώντας απαρεμφατική σύνταξη, με εξάρτηση από την πρόταση «**οὗτοι ἔλεγον**».

Μονάδες 4

Επαναληπτικές Εξετάσεις 2009

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ: Πλάτωνος Πρωταγόρας 322b6-323a3

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ: Ξενοφώντος Απομνημονεύματα IV, ii 25-27

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A. Από το κείμενο που σας δίνεται να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του αποσπάσματος: «**Ὅτ' οὖν ἄθροισθεῖεν . . . κτείνειν ὡς νόσον πόλεως.**»

Μονάδες 10

B1. Ποιο είναι το περιεχόμενο των όρων «αἰδώς» και «δίκη» και ποιος ο ρόλος τους στη συγκρότηση των πολιτικών κοινωνιών;

Μονάδες 10

B2. Πώς δικαιολογείται η διά νόμου θανάτωση όσων δεν μετέχουν στην αιδώ και τη δίκη, παρόλο που όλοι τις έχουν δεχτεί ως δώρα από τον Δία;

Μονάδες 10

B3. «**ὅταν δὲ εἰς συμβουλήν ... ἢ μὴ εἶναι πόλεις**». Με βάση το χωρίο του πρωτότυπου κειμένου και το μεταφρασμένο κείμενο που ακολουθεί [Πλάτωνος Πρωταγόρας 319c7-319d7: «**Για τα θέματα λοιπόν ... κάτι που διδάσκεται.**»], να αναλύσετε τη θέση των δύο συνομιλητών, του Σωκράτη και του Πρωταγόρα, για το διδακτό ή το μη διδακτό της αρετής.

Μονάδες 10

B4. Να αναφερθείτε στην επαγωγική μέθοδο του Σωκράτη ως εργαλείο αναζήτησης των ηθικών εννοιών.

Μονάδες 10

B5. Να γράψετε ένα ομόρριζο ουσιαστικό της νέας ελληνικής γλώσσας, απλό ή σύνθετο, για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **ἄθροισθεῖεν, σκεδαννύμενοι, διεφθείροντο, ἀπόλοιτο, ἄγοντα, δοίη, νενέμηνται, θῶ, μετεχόντων, γένοιντο.**

Μονάδες 10

Γ1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του κειμένου.

Οὕτως ἔμοιγε δοκεῖ, ἔφη, ὁ μὴ εἰδὼς τὴν αὐτοῦ δύναμιν ἀγνοεῖν ἑαυτόν. Ἐκεῖνο δὲ οὐ φανερόν, ἔφη, ὅτι διὰ μὲν τὸ εἰδέναι ἑαυτοὺς πλεῖστα ἀγαθὰ πάσχουσιν ἄνθρωποι, διὰ δὲ τὸ ἐψεῦσθαι ἑαυτῶν πλεῖστα κακά; οἱ μὲν γὰρ εἰδότες ἑαυτοὺς τὰ τε ἐπιτήδεια ἑαυτοῖς ἴσασι καὶ διαγιγνώσκουσιν ἅ τε δύνανται καὶ ἅ μὴ· καὶ ἅ μὲν ἐπίστανται πράττοντες πορίζονται τε ὧν δέονται καὶ εὖ πράττουσιν, ὧν δὲ μὴ ἐπίστανται ἀπεχόμενοι ἀναμάρτητοι γίνονται καὶ διαφεύγουσι τὸ κακῶς πράττειν· διὰ τοῦτο δὲ καὶ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους δυνάμενοι δοκιμάζειν καὶ διὰ τῆς τῶν ἄλλων χρείας τὰ τε ἀγαθὰ πορίζονται καὶ τὰ κακὰ φυλάττονται.

Μονάδες 20

Γ2.α. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

ἔφη: το πρώτο πληθυντικό πρόσωπο οριστικής ενεστώτα.

εἰδέναι: το τρίτο ενικό πρόσωπο ευκτικής του ίδιου χρόνου.

πάσχουσιν: το δεύτερο ενικό πρόσωπο ευκτικής μέλλοντα.

ἐψεῦσθαι: το δεύτερο πληθυντικό πρόσωπο οριστικής υπερσυντελικού.

διαγιγνώσκουσιν: το δεύτερο ενικό πρόσωπο προστακτικής αορίστου β' στην ίδια φωνή.

Μονάδες 5

Γ2.β. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

τήν δύναμιν: την κλητική ενικού.

πλειστα: την αιτιατική ενικού του αρσενικού γένους στον θετικό βαθμό.

οί ειδότες: τη δοτική πληθυντικού.

ἄ: τη δοτική ενικού στο ίδιο γένος.

κακῶς: τον υπερθετικό βαθμό.

Μονάδες 5

Γ3.α. Να γίνει πλήρης συντακτική αναγνώριση των παρακάτω λέξεων και φράσεων: **ἀγνοεῖν, διὰ τὸ ἐψεῦσθαι, ἑαυτοῖς, ὧν** (το πρώτο κατά σειρά), **ἀναμάρτητοι, τῶν ἄλλων.**

Μονάδες 6

Γ3.β. «ὅτι διὰ μὲν τὸ εἰδέναι ... ἄνθρωποι», «καὶ ἃ μὲν ἐπίστανται»: να αναγνωρίσετε το είδος και τον συντακτικό ρόλο των προτάσεων.

Μονάδες 4

Πανελλήνιες Εξετάσεις 2010

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ: Αριστοτέλους *Ἠθικά Νικομάχεια* Β6, 12-16

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ: Ξενοφώντος *Ἀπομνημονεύματα* Βιβλίο Δ, κεφ. VIII, § 8-9

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A. Από το κείμενο που σας δίνεται να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του αποσπάσματος: «**Ἡδ' ἀρετὴ ... παντοδαπῶς δὲ κακοὶ.**»

Μονάδες 10

B1. Να εξηγήσετε πώς ο Αριστοτέλης αξιοποιώντας την άποψη των Πυθαγορείων και τον άγνωστης προέλευσης προέλευσης στίχο, που βρίσκονται στο κείμενο που σας δίνεται, καταλήγει στο συμπέρασμα «**καὶ διὰ ταῦτ' οὖν τῆς μὲν κακίας ἢ ὑπερβολῆ καὶ ἢ ἔλλειψις, τῆς δ' ἀρετῆς ἢ μεσότης.**».

Μονάδες 15

B2. Να προσδιορίσετε και να σχολιάσετε νοηματικά τα χαρακτηριστικά της αρετής, όπως προκύπτουν από το απόσπασμα του κειμένου «**Ἔστιν ἄρα... ὁ φρόνιμος ὀρίσειεν.**».

Μονάδες 15

B3. Ποιες απόψεις εξέφρασε ο Αριστοτέλης για την πόλη της Αθήνας και τους Αθηναίους, σύμφωνα με την παράδοση, λίγο πριν εγκαταλείψει την Αθήνα;

Μονάδες 10

B4. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία ομόρριζη λέξη για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: **σχέση, ανόρθωση, καθαίρεση, απάθεια, υπόλοιπο, διαβλητός, εικαστικός, ουσία, πρακτική, ραστώνη.**

Μονάδες 10

Γ1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του κειμένου.

Εἰ δὲ βιώσομαι πλείω χρόνον, ἴσως ἀναγκαῖον ἔσται τὰ τοῦ γήρωσ ἐπιτελεῖσθαι καὶ ὄρᾶν τε καὶ ἀκούειν ἦττον καὶ διανοεῖσθαι χειρόν καὶ δυσμαθέστερον ἀποβαίνειν καὶ ἐπιλησημονέστερον, καὶ ὧν πρότερον βελτίων ἦν, τούτων χειρῶ γίγνεσθαι· ἀλλὰ μὴν ταυτὰ γε μὴ αισθανομένῳ μὲν ἀβίωτος ἂν εἴη ὁ βίος, αισθανόμενον δὲ πῶς οὐκ ἀνάγκη χειρόν τε καὶ ἀηδέστερον ζῆν; Ἀλλὰ μὴν εἴ γε ἀδίκως ἀποθανοῦμαι, τοῖς μὲν ἀδίκως ἐμὲ ἀποκτείνασιν αισχρόν ἂν εἴη τοῦτο· εἰ γὰρ τὸ ἀδικεῖν αισχρόν ἐστί, πῶς οὐκ αισχρόν καὶ τὸ ἀδίκως ὀτιοῦν ποιεῖν;

τὰ τοῦ γήρωσ ἐπιτελοῦμαι = υφίσταμαι τα βάρη του γήρατος

Μονάδες 20

Γ2. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

πλειώ: τη δοτική του πληθυντικού του αρσενικού γένους στον θετικό βαθμό.

γήρως: τη δοτική του ενικού.
δυσμαθέστερον: την αιτιατική του ενικού του θηλυκού γένους στον θετικό βαθμό.
ταῦτα: την αιτιατική του πληθυντικού στο αρσενικό γένος.
ἐμέ: τη γενική πληθυντικού δευτέρου προσώπου.
ὄρᾱν: το τρίτο ενικό πρόσωπο παρατατικού στην ίδια φωνή.
ἀποβαίνειν: το δεύτερο ενικό πρόσωπο προστακτικής αορίστου δευτέρου στην ίδια φωνή.
γίγνεσθαι: το πρώτο πληθυντικό πρόσωπο ευκτικής αορίστου δευτέρου.
αἰσθανόμενον: το τρίτο πληθυντικό πρόσωπο οριστικής παρακειμένου στην ίδια φωνή.
ἀδικεῖν: το απαρέμφατο αορίστου στην ίδια φωνή.

Μονάδες 10

Γ3α. Να γίνει πλήρης συντακτική αναγνώριση των παρακάτω λέξεων: **ἐπιτελεῖσθαι, πρότερον, τούτων, ἀβίωτος, ἐμέ, ὅτιοῦν.** (Μονάδες 6)

Γ3β. «**ἀλλὰ μὴν ταῦτά γε μὴ αἰσθανομένῳ μὲν ἀβίωτος ἂν εἴη ὁ βίος**»: να αναγνωρίσετε τον λανθάνοντα υποθετικό λόγο και να τον αναλύσετε. (Μονάδες 4)

Μονάδες 10

Επαναληπτικές Εξετάσεις 2010

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ: Πλάτωνος Πρωταγόρας 320d–321b5

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ: Αἰσχίνου, Περὶ παραπροσβείας 80

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A1. Από το παραπάνω κείμενο να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του αποσπάσματος: «**Ταῦτα δὲ ἐμηχανᾶτο ... σωτηρίαν τῷ γένει πορίζων.**»

Μονάδες 10

B1. «**Ἦν γὰρ ποτε χρόνος ... καὶ γῆ κεράννυται**»: Ποιες κοσμολογικές αντιλήψεις φαίνεται ότι ακολουθεί ο Πρωταγόρας στο χωρίο αυτό;

Μονάδες 15

B2. Να εντοπίσετε και να σχολιάσετε τα σημεία εκείνα του κειμένου, τα οποία φανερώνουν την ιδιαίτερη φροντίδα του Επιμηθέα για την ισορροπία του οικοσυστήματος.

Μονάδες 15

B3. Τι γνωρίζετε για τον μύθο ως μέθοδο έκθεσης των απόψεων του Πρωταγόρα και για τη στάση του Πλάτωνα απέναντι στη μέθοδο αυτή;

Μονάδες 10

B4. Να βρείτε στο παραπάνω κείμενο μία ετυμολογικά συγγενή λέξη για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: **απαίτηση, ανίσχυρος, εύπορος, διατύπωση, φυτό, κρασί, δεσμός, ανάληψη, διάρκεια, προσφυγιά.**

Μονάδες 10

Γ1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του κειμένου.

Χρῆ δέ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς μὲν πρέσβεις θεωρεῖν πρὸς τὸν καιρὸν καθ' ὃν ἐπρέσβευον, τοὺς δὲ στρατηγούς πρὸς τὰς δυνάμεις ὧν ἡγούντο. καὶ γὰρ τὰς εἰκόνας ἴστατε, καὶ τὰς προεδρίας καὶ τοὺς στεφάνους καὶ τὰς ἐν πρυτανείῳ σιτήσεις δίδοτε, οὐ τοῖς τὴν εἰρήνην ἀπαγγείλασιν, ἀλλὰ τοῖς τὴν μάχην νικήσασιν. εἰ δ' ἔσονται τῶν πολέμων αἱ μὲν εὐθυναὶ τῶν πρέσβων, αἱ δὲ δωρεαὶ τῶν στρατηγῶν, ἀσπόνδους καὶ ἀκηρύκτους τοὺς πολέμους ποιήσετε· οὐδεὶς γὰρ ἐθελήσει πρεσβεύειν.

αἱ εἰκόνες = τα αγάλματα

αἱ προεδραὶ = οἱ τιμητικὲς θέσεις, ἡ πρωτοκαθεδρία

Μονάδες 20

Γ2. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

τούς πρόσβεις: την αιτιατική ενικού.

θεωρεῖν: το δεύτερο πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής του παρατατικού στην ίδια φωνή.

ὄν: τη δοτική πληθυντικού στο θηλυκό γένος.

ἐπρόσβευον: το απαρέμφατο παρακειμένου στην ίδια φωνή.

τάς δυνάμεις : την κλητική ενικού.

ἴστατε: το τρίτο ενικό πρόσωπο της προστακτικής του ενεστώτα στη μέση φωνή.

ἀπαγγείλασιν: το πρώτο πληθυντικό πρόσωπο ευκτικής του μέλλοντα στην ίδια φωνή.

νικήσασιν: τη γενική ενικού της μετοχής του ενεστώτα στο αρσενικό γένος.

ἔσσονται: το δεύτερο ενικό πρόσωπο της οριστικής του παρατατικού.

δωρεαί: τη γενική πληθυντικού.

Μονάδες 10

Γ3.α. Να γίνει πλήρης συντακτική αναγνώριση των παρακάτω λέξεων και φράσεων:

Ἀθηναῖοι, θεωρεῖν, πρὸς τὸν καιρὸν, τοῖς ἀπαγγείλασιν, τῶν πρὸσβευων, ἀκηρύκτους. (μονάδες 6)

Γ3.β. «οὐδεὶς γὰρ ἐθελήσει πρὸσβεύειν»: Να μετατρέψετε την πρόταση σε πλάγιο λόγο με όλους τους δυνατούς τρόπους, με εξάρτηση από το «Οὗτος ἔλεγεν». (μονάδες 4)

Μονάδες 10

Πανελλήνιες Εξετάσεις 2011

Διδαγμένο κείμενο: Πλάτωνος Πολιτεία 519 B – D

Αδίδακτο κείμενο: Ξενοφώντος Συμπόσιον I, 11-12

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A1. Από το παραπάνω κείμενο να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του αποσπάσματος:

«Τί δέ; ... ὁ νῦν ἐπιτρέπεται.» **Μονάδες 10**

B1. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ὀρων – φράσεων του κειμένου: ἐν παιδείᾳ (μονάδες 6), ἀναβῆναι ἐκείνην τὴν ἀνάβασιν (μονάδες 9). **Μονάδες 15**

B2. Με βάση το κείμενο που σας δίνεται να προσδιορίσετε ποιοι δεν είναι κατάλληλοι να αναλάβουν πολιτικές εξουσίες και γιατί. **Μονάδες 15**

B3. Πώς εξηγεί ο Πλάτωνας τη μετάβαση από τη Δημοκρατία στην Τυραννίδα και ποια είναι, σύμφωνα με τον φιλόσοφο, τα χαρακτηριστικά των δύο αυτών πολιτευμάτων; **Μονάδες 10**

B4. Να βρείτε στο παραπάνω διδαγμένο κείμενο μία ετυμολογικά συγγενή λέξη για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις της νέας ελληνικής: **απόρρητος, ντροπαλός, αντιβιοτικό, αποχή, δυσπραγία, μονοκατοικία, προφήτης, είδωλο, βάθρο, ανυπόμονος** **Μονάδες 10**

Γ1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του παραπάνω κειμένου. **Μονάδες 20**

Ἐκεῖνοι μὲν οὖν σιωπῇ ἐδείπνουν, ὥσπερ τοῦτο ἐπιτεταγμένον αὐτοῖς ὑπὸ κρείττονός τινος. Φίλιππος δ' ὁ γελωτοποιὸς κρούσας τὴν θύραν εἶπε τῷ ὑπακούσαντι εἰσαγγεῖλαι ὅστις τε εἶη καὶ δι' ὃ τι κατάγεσθαι βούλοιο, συνσκευασμένος τε παρῆναι ἔφη πάντα τὰ ἐπιτήδεια ὥστε δειπνεῖν τὰλλότρια, καὶ τὸν παῖδα δὲ ἔφη πάνυ πιέζεσθαι διὰ τε τὸ φέρειν μηδὲν καὶ διὰ τὸ ἀνάριστον εἶναι. ὁ οὖν Καλλίας

ἀκούσας ταῦτα εἶπεν· Ἀλλὰ μέντοι, ὦ ἄνδρες, αἰσχρὸν στέγης γε φθονῆσαι· εἰσίτω οὖν. καὶ ἅμα ἀπέβλεψεν εἰς τὸν Αὐτόλυκον, δηλὸν ὅτι ἐπισκοπῶν τί ἐκείνῳ δόξειε τὸ σκῶμμα εἶναι.

ὁ ἀνάριστος = ο νηστικός

Γ2. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον τύπο που ζητείται για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

κρείττονος : την αιτιατική πληθυντικού του ίδιου βαθμού στο θηλυκό γένος

ὄ τι : τη γενική ενικού του ίδιου γένους

ἔφη : το τρίτο ενικό πρόσωπο της ευκτικής του ενεστώτα

πάντα : τη δοτική πληθυντικού στο ίδιο γένος

φέρειν : το απαρέμφατο αορίστου β' στην ίδια φωνή

ταῦτα : την ονομαστική πληθυντικού του θηλυκού γένους

ἄνδρες : την κλητική του ενικού

αἰσχρὸν : τη δοτική ενικού του συγκριτικού βαθμού στο ίδιο γένος

εἰσίτω : το δεύτερο ενικό πρόσωπο στην ίδια έγκλιση στον ίδιο χρόνο

δόξειε : το τρίτο ενικό πρόσωπο της οριστικής του ίδιου χρόνου

Μονάδες 10

Γ3α. Να γίνει πλήρης συντακτική αναγνώριση των παρακάτω λέξεων και φράσεων: **αὐτοῖς, τῷ ὑπακούσαντι, διὰ τὸ φέρειν, ἀνάριστον, φθονῆσαι, ἐκείνῳ** (μονάδες 6)

Γ3β. «εἶπε τῷ ὑπακούσαντι εἰσαγγεῖλαι ὅστις εἴη»: Να μετατρέψετε τον πλάγιο λόγο σε ευθύ. Να ληφθεῖ υπόψη ὅτι ο πλάγιος λόγος εξαρτάται ἀπὸ το «εἶπε τῷ ὑπακούσαντι». (μονάδες 4)

Μονάδες 10